

Ovomu je društvu pokroviteljem Presvijetli gospodin dr. TEODOR grof PEJAČEVIĆ veliki župan županije virovičke.

Uređuje: Bogdan Penjić.

Izlazi svakoga mjeseca na cijelom arku (8 stranâ). — Članovi društva dobivaju list besplatno. — Ako bi koji od nečlanova taj list želio, može ga dobiti za godišnju pretplatu od 6 kruna. — Oglasi se primaju, te se izim erarne pristojbe plaća za petit-pismeni redak 16 fil. — Za inače tiskane oglase prama veličini prostora. — Pretplata, članci, dopisi i razna pčelarska pitanja šalju se na **Uredništvo Osijek donji grad**. Društveni član, ako se obveže, da će svake godine priposlati izvoran dopis od najmanje 3 tiskane strane u opsegu u društveno glasilo, može biti po odboru imenovan dopisujućim članom, a kao takav ne plaća godišnjega prinosa.

Br. 10.

U OSIJEKU, za mjesec listopad 1900.

Tečaj XX.

Ljekovitost meda.

Ljekovitosti meda pisao sam tečajem godinâ već mnogo toga, ali uvjeren sam, da nije nikada bilo previše. Naumio sam i ovaj put navesti njeka istinita fakta, ne samo, da potkrijepim sve dojakošnje nazore o ljekovitosti meda, nego da i naše čitatelje o tom uvjerim.

U njemačkim pčelarskim novinama »Leipziger Bienenzeitung« čitam slijedeću izjavu nekoga Dra: K Krebsa: »Već je tome godina dana, što mi se je uvukao u kuću nemio gost — bolest. Uslijed teške vratne bolesti, koja se je morala podvrći i opasnoj operaciji, poslaše mi liječnici suprugu moju u tirinško gorje. Sa dva sinčića i dvogodišnjom kćerkom ostadoh kod kuće. Već za nekoliko dana, poslije odlaska matere, oboli jedan sinčić na ustobolji (Mundfäule). Prizvani kućni liječnik odredi, da dijete jede vrcanog meda sa cvijeta repice, pa da tom medicom česće ispira usta i sinčić mi za par dana ozdravi.

Slijedećega tjedna opazim opet po tijelu moje kćerkice same crvene mrlje, a to su bili jasni znakovi skrleta (Scharlach). Međutim možete si pomisliti, kakva me je strava spopala, kada mi je prizvani liječnik saopćio, da dijete ima zaista skrlet, ali uz to i »difteritis« u najvećem stepenu. Lijek (modra tekućina), što ga je liječnik prepisao, bio je tako odurnoga teka, da ga dijete nije htjelo, ma. podnipošto, uzimati. Difterija je očevidno napredovala tako, da sam već pomišljao, dijete će se svaki čas zagušiti. U tom se strahu sjetim slučajno, da je zaostalo još nešto onoga repičinoga meda i zapitam malu bolesnicu, nebi li malo meda. Ona odvrati, da hoće i ja joj pružih pun tanjirić meda, pa da joj bolje godi, lizao sam i ja s njom. Bolesnici je taj med upravo godio, a za par časaka bio je tanjirić prazan. Poslije toga se je bolesnica malo razvedrila i odmah je laglje dihalo. Ovo uspješno djelovanje me je malo osokolilo i ja htjedoh tim liječenjem i nastaviti, ali djevojčice neće, pa neće više meda,

tužila se je, da ju med u grlu peče, što ju neizmerno boli. Ta me je izjava djeteta samo tim više uvjeravala, da taj med naglo i ljekovito djeluje. U tom uvjerenju davao sam djetetu i nadalje med, ali u mlakom mlijeku i to je bolesnica vrlo rado pila.

Oko 9. ure na večer došao je zabrinuti liječnik, pak pregledav točno usta i dušnik kod djevojčice, reče pun zadovoljstva: »No lijek je izvrsno djelovao! Difteriji skoro ni traga!« Ja mu odvratih, da bolesnica nije baš ništa od propisanoga lijeka uzimala, a to je liječnika silno zabezegnulo i on reče: »Tada se je dogodilo čudo!« Muđutim kad sam mu saopćio sve što sam god učinio, reče mi on upravo zahvalno: »To ću si zapamtiti, pa ću i sam taj lijek uvijek, a osobito kod malene djece, upotrebljavati!« Dijete je cijelu noć spavalo pri otvorenom prozoru, ali posve zaklonjeno od svake promaje. U jutro smo malu okupali, a poslije kupke dobila je opet meda u toplom mlijeku. Na podne, dakle samo 24 sata nakon one grozne diagnoze reče mi liječnik, pošto je bolesnicu svestrano i točno pregledao: »Čestitam dragi prijatelju, mala je spašena, difteriji ma baš ni traga!« Kako mi je uslijed ove liječničke izjave bilo, oćutit će samo svaki otac.

Ne zaboravljajte dakle vi brižni roditelji nikada toga, da je med sa repice (olaja) izvrstan lijek proti »diphtheritisu,« toj groznoj dječjoj bolesti.

U ruskom jednom listu »Zeitschrift der Russischen Bienengesellschaft« čitao sam slijedeću vrlo zanimivu i spomena vrijednu izjavu: »Trpio sam mnogo godina na raznim bolestima, kao što

su guke (Skropheln), šuljevi (Hämorrhoiden), nepodnosiva glavobolja, navala krvi prema glavi, bubrežni kamenac (Nierenstein), lupanje srca i teško dihanje (Athemnoth), a sve te bolesti pratila je velika nervoznost. Ma da su me dulje vremena liječili mnogi liječnici i profesori, nisam ipak baš ni najmanje polakšice osjećao, pa sam već i svaku nadu izgubio, da ću ikada ozdraviti, a napustiv sve poslove, sprijateljio sam se već bio pomišlju, da ću prije ili poslije svojoj bolesti podleći. Mjeseca listopada 1897. reče mi jedan prijatelj, kako je negdje čitao, da je med vrlo dobar lijek proti lupanju srca i teškom dihanju, pa ako te bolesti i ne odstranjuje posve, a ono ih znatno olakšava. Od toga dana sam ja zaslađivo čaj, umjesto šećerom i saharinom, kako mi liječnici preporučiš, samo čistim vrcanim medom. Dan na dan sam trošio $\frac{1}{16}$ — $\frac{1}{8}$ kilograma meda. Nakon mjesec dana ne stalo je ne samo lupanja srca, nego su i druge bolesti znatno popustile. Pa i danas još pojedem na godinu oko 30—40 kilograma repičnog i lipovog vrcanog meda, te sam sav sretan i blažen, jer sam već i zaboravio, da sam toliko godina na prije spomenutim bolestima morao tako trpit.

Sad sam, hvala Bogu, posve zdrav, a meda uzimam u jutro u mlijeku, na večer u čaju redovito svaki dan.«

I ova izjava zasluđuje, da se uvaži, pa još k tomu dodati moram, da i ja već više godina uzimam svako jutro repičnog meda sa mlijekom i samo tomu zahvaliti mogu, što sam potpuno zdrav, akoprem sam već triput sretno prebolio jaku upalu pluća, a vršim učiteljsko zvanje.

Bogdan.

Izmjena matica u pčelarstvu.

ajvažnije pravilo za svakog praktičnog pčelara glasi: »Brini se u pravo vrijeme za jake pčelce, jer samo takovi mogu biti od koristi u pčelarstvu«. Hoće li pčelar odgojiti jake pčelce, tad se mora brinuti, da oni imadu zdrave i snažne matice, o kojima ovisi sav napredak u košnici.

Iskustvo nas je naućilo, da su matice s malom iznimkom prve tri godine života najsposobnije i najplodnije, a da poslije tog vremena nijesu više u stanju, da pčelce jakima uzdrže.

Pčele trpe često maticu u košnici i onda, kada je

ona već popustila na leženju jaja, te se kadkad i po više godina zadovoljavaju sa takovom nesposobnom maticom. Za to nastaje potreba, da pčelar u tom slučaju pomogne takovom pčelcu, te ga u pravo vrijeme opskrbi sa sposobnom maticom t. j. da ga u pravo vrijeme obezmatiči.

Događa se obićno, da pčelac sam od sebe obnovi maticu u košnici, kad je stara postala nesposobna. Dok one to po svom prirodnom nagonu učine, dotle pčelac boluje, pa unatoč i najpomnije njege pčelarove, ne može da napreduje, te ne donosi nikakve koristi, doklegod ne dobije opet sposobnu maticu. Osim toga pčele ne znadu

točno proračunati vrijeme, kada je izmjena matice za njih i za pčelara najprobitačnija.

Imade slučajeva, gdje se prirodna izmjena matice obavi u košnici, a da pčelar o tom ni slutio nije. Takav se slučaj događa onda, kada se izmjena matica desi u vrijeme, kad se je pčelar već ojačao i leglom napunio, te kad je bilo već u košnici i trutova.

U najviše je slučajeva ta prirodna izmjena matice nepouzdana i nesigurna te za opstanak pčelca opasna. Nepouzdana je za to, jer se događa sasvim bez volje pčelarove i jer pčelar ukraj takove svojevoljne izmjene imade uvijek na svom pčelinjaku takovih pčelaca, koji zbog nesposobnih matice ne donošaju nikakve koristi. Nesigurna je izmjena za to, što mlade matice često na oplodnom izletu stradaju, a da pčelar o tom ništa i ne zna. Opasna je prirodna izmjena matice za to, što se ona može dogoditi u vrijeme, kad u košnici ne ima još mladog legla niti trutova. Dogodi li se taj slučaj, onda takov pčelar ostane ili posve bez matice, te si odabere nazovi maticu, ili dobije ne oplodenu maticu (trutovnjaču), što je opet u najviše slučajeva posljedica onoga, što izmjena matice nije uzlijedila u pravo vrijeme.

Da se ove opasnosti izbjegnu i da se što sigurnije svi pčelci u pravo vrijeme ojačaju, ne smije racionalan pčelar čekati na samovoljnu izmjenu matice po pčelama, nego se mora brinuti, da pravodobno svoje pčelce opskrbi sa mladim i plodnim maticama, te ih od takovih slučajeva očuva.

Izmjena matica sa rojenjem također nije probitačna, a osobito za one pčelare, koji pčelare sa džirzonkama, jer ovakva metoda ne nosi koristi pčelaru. Što hasni pčelaru ako imade najsposobnije matice u svojim košnicama i ako ima jake pčelce na pčelinjaku, ako se njima samo pomnožava broj košnica, a posude za med ostanu prazne. Pčelar mora već u proljeću odlučiti, koje će košnice upotrebiti za rojenje, a koje za sabiranje meda, pa će ovim posljednjim nastojati prepriječiti rojenje.

Racionalan pčelar će točno voditi račun o svojim maticama, pa će starije matice izmijeniti još prije, nego su postale nesposobne. Čini li on to u pravo vrijeme, tad ne će biti slučajeva bezmatičnosti kod njegovih pčelaca zbog starosti, nego će uvijek jake pčelce uzimiti i izzimiti, koji će mu donijeti više koristi, nego li oni, koji su prepušteni sami sebi t. j. koji svojevoljno izmijenjuju matice po prirodnom nagonu.

Imade više načina, kako se mogu izmijeniti matice. Najprobitačniji i najsigurniji je onaj način, gdje se odmah, čim se ukloni stara matica, što moguće prije dade

pčelcu mlada već oplodena i sposobna matica. Da se ovim načinom mogu izmijenjivati stare i nesposobne matice, treba da pčelar imade prije na svom pčelinjaku na raspolaganje odgovarajući broj mladih oplodjenih matice. Ove će si odgojiti od najvrijednijih košnica.

Imade li pčelar na raspolaganje taj broj oplodjenih matice, tad pristupi k izmijeni nesposobnih matice. Stara se matica uhvati u jutro i metne se pod zaklopac sa čepom, a po podne se ukloni ispod zaklopca stara matica, a na njezino se mjesto stavi tad mlada te se otvor na zaklopcu zalijepi sa tankom pločicom voska. Zaklopac i saće oko njega namaže se s medom. Pčele navale na med, da ga poliju, a po tom izgrizu i onu pločicu voska sa zaklopca i oslobode maticu ispod njega, a da pri tom nijesu ni opazile tu izmijenu matice.

Hoće li pčelar da na stanovito vrijeme zapriječi leženje jaja u košnici, tad će postupati ovako: Staru će maticu uhvatiti i zatvoriti u kavez na 10 dana, a po tom će odstraniti staru i u isti kavez i na isto mjesto staviti mladu maticu te ju držati u njemu dva dana. Poslije dva dana će otvor od kaveza zalijepiti sa tankom pločicom voska i opet ga staviti na isto mjesto. Pčele će tad osloboditi mladu maticu i primiti ju, a da tu izmijenu ne će ni opaziti. Dakako da će pčelar, u slučaju ako je pčelar izvukao matičnjake, iste prije razoriti, nego što je dodao mladu maticu u kavezu.

Ovaj način izmjene matice smatramo najprobitačnijim, jer je udoban, siguran i koristan. Udoban je, jer najmanje zadaje posla; siguran je, jer pčelar dođe odmah do oplodjene matice, a da se ne mora izvrgavati opasnosti oplodjenog izleta matice; koristan je, jer tim načinom možemo lošeg pčelca i oplemeniti sa maticom odgojenom u vrijednijoj košnici.

Nije uvijek moguće pčelaru imati na raspolaganje odgovarajući broj oplodjenih matice na svom pčelinjaku, osobito ako pčelari sa većim brojem košnica te ako imade iste godine u mnogo košnica izmijeniti matice. Taj će postupati onda ovako: Odabere se jedna najvrijednija i najjača košnica, pa iz nje odstrani matica. Pčele će tad u toj košnici izvući mnogo matičnjaka i u njima othraniti matice od radiličkih jaja, koja su bila u košnici, kad smo uklonili staru maticu. Kad je prošlo 11 ili 12 dana otkako smo tu košnicu obezmatičili, onda obezmatičimo sve ostale košnice, u kojima želimo izmijeniti matice. Nakon 24 sata dodamo svakoj toj košnici po jedan lijep zatvoren matičnjak iz one prije obezmatičene košnice. Matičnjak se može dodati pod zaklopcem, a može se i onako posve slobodno, samo se mora oprezno

izrezati i pričvrstiti u istom položaju, kako je stajao i u prijašnjoj košnici. Pčele će u prvoj brizi za izgubljenom maticom primiti taj matičnjak, te ne će izvlačiti drugih. Na taj će način doći pčelar najbrže do matice, jer će se već drugi ili treći dan izleći matica iz dotičnog matičnjaka. Sada će biti glavna briga pčelarova da pazi, da se u svim tim košnicama sretno oplode mlade matice. On će te košnice češće pregledati, pa čim opazi da je možda koja matica postradala na oplodnom izletu, odmah će takovoj košnici dodati oplodnu maticu iz pričuvne košnice. Svaki iole napredan pčelar treba da imade na svom pčelinjaku bar nekoliko malih košnica sa pričuvnim maticama. Da se mlade matice što sigurnije povrate sa oplodnog izleta u svoje košnice, neka pčelar na svaku takovu košnicu iznad leta pričvrsti papir druge boje, da mlade matice bolje zapamte svoju košnicu.

Vrijeme kada se preduzima izmjena matice jest, prema načinu kako se obavlja, različno. Ako se izmjena matice obavlja sa mladim oplodnim maticama, onda se preduzima u pravilu na koncu ljetne paše t. j. kod nas početkom mjeseca srpnja; dočim ako se ta izmjena čini sa zatvorenim matičnjacima, onda se imade to učiniti ranije t. j. za vrijeme ljetne paše. Tim što će pčele ostati tad neko vrijeme bez matice, smanjiti će se leglo u košnici, ali će pčele za to sabrati više meda i tako pčelaru donijeti više koristi. Tamo gdje jesenska paša pada u mjesecu kolovoza, kao što kod nas u Srijemu od čistaca,

mora pčelar nastojati, da dotle svoje košnice opet što moguće bolje ojača i da matice stavi u red, naročito ako kani svoje pčelce voziti na bolju pašu. Oni pčelari, koji ne prenašaju svoje košnice na jesensku pašu, mogu izmjenu matice obaviti još i mjeseca kolovoza, osobito ako to čine sa već oplodnim maticama. Tko želi kojom svom pčelcu ugušiti volju za rojenjem izmjenom stare matice sa mladom, taj mora to učiniti što moguće ranije, budući da stare matice naginju više na rojenje, nego li mlade.

U pravilu može se računati, da je matica tri godine sposobna, da uzdrži košnicu u potpunoj snazi, ako ne nastupi druga kakva okolnost, kao što je to n. pr. višeput slučaj kod špekulativnog hranjenja. Tim se hranjenjem sili matica na obilnije leženje jaja, te tako svoje sile više napreže, pa za to i prije oslabi i popusti na leženju. Desi li se takav slučaj, treba takovu maticu izmijeniti, makar ona bila i mlađa od tri godine. Matice starije od tri godine ne trpimo na svom pčelinjaku, jer takove stavljaju košnice u opasnost.

Do matice stoji sav napredak i sva dobit u pčelarstvu, pa za to će racionalan pčelar nastojati, da njegovi pčelci imadu uvijek samo mlade i plodne matice, koje će biti u stanju uzdržati ih u potpunoj snazi. Izmjenjujmo stoga stare i nesposobne matice sa mladima, jer je to od velike koristi u pčelarstvu.

M. Vohalski.

Pri kradji kod pčela, tko pobjedjuje, tuđice ili domaće pčele?

ako je poznato, najviše se takove krađe zbivaju rano proljećem ili jeseni, kad ponestane paše. Kad na koju košnicu tuđice navale, nastane čestoput pravi rat ili bolje rekuć, pravi pokolj. Iza ovakovoga pokolja naći ćeš pred pčelinjakom silesiju mrtvih pčela. Pčelari obično misle, da su te poubijane pčele same tuđice, koje su domaće pčele, u obrani svoga ognjišta, poklale. Međutim nije uvijek tomu tako; ja sam se već nekoliko puta i o protivnom osvjedočio, da su najme poubijane pčele pred pčelinjakom bile većinom domaće pčele, a poklale od tuđica. Ako je domaći pčelac jak i zdrav, pa nanj tuđice navale, neće mu mnogo naškoditi i on će se od navale obraniti, ali naprotiv ako tuđice navale na slabića ili možda još na takovog pčelca, koji nema matice, taj je propao. Slabi pčelci, kada uvide, da se od navale obra-

niti ne mogu, rezigniraju na svaku obranu i napuste svoj očinski dom.

Promatrao sam višeput, kad naleti koja tuđica, kako ju domaća pčela tjera i ne pusti u ulište. Ako se tuđica ne okani nasrtaja, zgrabi ju domaća pčela napokon za stražnje noge i tako se obje uhvate u koštac i padnu na zemlju. U tom hrvanju ponajviše strada domaća pčela. Tuđica ubode domaću pčelu žaokom i ova ugine, a tuđica se tada teškom mukom odriješi od uginule pčele. Višeput sam tako sam pripomogao i jednu pčelu od druge odriješio, ali obično je jedna i to većinom tuđica odletjela, a druga, domaća pčela, ostala mrtva. Moje je dakle mnijenje, da kod navale tuđica, ako domaćoj pčeli ne pritekne sam pčelar u pomoć, ponajviše stradava domaća pčela.

B.

Čišćenje voska.

Piše **Šime Vudy**, umirov. učitelj.

Da dobijemo posve čisti vosak, treba ga čistiti, jer kod prešanja meda ili kod topljenja voska ostalo je još dosta taloga i nečistoće u njemu, tako da voštane ploče nisu posve čiste i zato za prodaju nesposobne, jer kupac im suzbija cijenu. Voštane ploče, koje su na medu ohladile, sadržavaju također još meda na sebi, koji se mora pomno odstraniti i oprati, jer se od njega kod topljenja voska načini sirupu nalik talog, koji podaje vosku smolast i zagorjeli zadah.

Za topljenje voska neka se upotrebe ili mjedene ili bakrene tave ili kotlovi. Najprije se ulije toliko vode, da se dno valjano pokrije, zatim se voštane ploče razbiju ili iztrgaju na sitne komade, jer se ovako mnogo brže rastope, nego li u krupnim komadima. Posude ne valja mnogo napuniti, jer se vosak rastopljeni pjenu diže, i u neopreznosti prekipiti može. Topljenje valja preduzeti kod umjerene vrućine, najbolje na žeravicama, a ne na plamenu. Imademo li mnogo voska za očistiti, onda se preporučuje to u dvije posude učiniti.

Ako je sav vosak rastopljen, a tekućina počimlje vrijeti, onda tek počimlje pravo čišćenje. Vosak valja s vatre tad skinuti i pustiti kratko vrijeme stati, jer se tako najveći dijel nečistoće na dno sijedne. Na vosku pako se nalazeća nečista pjena skida se s komadićem zaoštrene trijeske. Zatim se vosak salije u pripravne za to posude, koje smo prije toga medenom vodom pokvasili, da se vreli vosak ne prilijepi na posudu. Preporuča se također vosak kroz rijetku krpnu ili koprenu procijediti i izžmikati, tim će veći dio nečistoće odstranjen biti.

Ohladnjivanje voska neka biva polako. U tu svrhu treba da posude stavimo na toplo mjesto ili je zamotamo u stvari, koje toplinu drže, najbolje bi bilo, da je zakopamo u pilotine u jedan sanduk. Čim laganije se hladi vosak, a čim veći je oblik ohladnjela voska, tim čišći i lijepši će biti vosak. Nakon što je vosak posve ohladnio, što se zbiva nakon više dana, već prema tome, kakova temperatura vlada u lokalima, gdje se vosak ohladnjiva, treba vosak izvaditi iz posude. Ako smo posudu, u kojoj je vosak ohladnjivao, pustili na miru, to se je vosak — dočim je kod ohladnjivanja manji postao — sam od posude odlupio, dapače posve lahko i čisto i iz posve uskih posuda se mogao izvaditi. Na taj način pa i iz samih starih saća stopljeni vosak prikazuje se kao vrlo lijep u boji i mirisom, te samo na dnu, ako se je još možda prihvatilo što nečistoće, moći je sastrugati.

Ako vosak naglo ohladnjujemo, to ne valja, jer obično popuca.

Želimo li vosak salijevati u razne oblike, onda valja da ga pustimo u kotlu, gdje smo ga stopili, da se lagano ohladni, dok se je dovoljno sjeo i dok počimlje se čistiti. Tek u tom stanju treba napuniti oblike, u kojih želimo da imamo vosak.

Vosak, koji dulje vremena leži u hladnoj temperaturi, znoji se, naime izlučuje neki bjelkasti sok, nu koji u vrućoj sobi ili na suncu opet isčezne. To isto opažamo na umjetnom saću ili na onom saću, kojega si pčele same sagradiše, naročito dakle na pravom vosku. To nije dakle, kako mnogi misle, plijesan, već je to naravni masni pot od voska.

Poučni razgovor o naprednom pčelarstvu.

(Za početnike priredio **Bogdan Penjić**.)

Pavao: Što je Petre, hoćemo li uzimljivat, odnosno utrpavat naše pčelce?

Petar: Ja sam sve svoje pčelce već pregledao i za zimu pripravio, ako si i ti kod svojih sve onako udesio, kako sam ti zadnji put kazao, možemo sada otpočeti uzimljivanjem, ili, kako ti veliš, utrpavanjem naših pčelaca.

Ali ti si mi Pavle onomad govorio, da imaš jednog pčelca u džirzonci, koji je pun meda i sve je lijepo izgradio, samo ti se čini malo pčela u njem.

Pavao: Istina je, a sad kod pregledavanja nisam našao ni matice u njem, pa sam naišao na još jednog,

koji ima doduše lijepu mladu maticu, ali i taj bi trebovao više pčela, a opet nebi rad, da od drugih vadim zrelo leglo, jer ga i onako u ovo doba nigdje previše nema. Sad ne znam, što da uradim sa onim bezmatičnjakom, a što opet sa ovim slabim, ali inače zdravim pčelcem?

Petar: Kod tebe će biti i tomu lahko pomoći. Ti gojiš pčele u džirzonkama i u običnim košnicama, a tako i treba. Među pčelcima u običnim košnicama vidio sam, da ima i dosta laganih, koji neće moći prezimiti, premda imadu dosta naroda. Sa ovima možeš pomoći i onomu bezmatičnjaku i onomu slabiću, jer znam da ih i onako nisi voljan hraniti.

Pavao: Jest, tako je Petre, hraniti ih neću. Već sam pomišljao, kako bi bilo, da te lagane košnice omamim, a pčelu iz njih u džirzonke stresem, ali ne znam pravo, kako ću to da izvedem, jer sam jedanput već omamljivo, pa je zlo ispalo. Valjda sam ih previše omamio, pa su skoro sve poginule. Što ti ono preporučaš za omamljivanje pčelaca?

Petar: Ja za to već mnogo godina upotrebljavam u vodi razmočeni salitar, pa uvijek vrlo dobrim uspjehom. Uzmi za par novčića salitra, razmoči ga u vodi i tom pogustom tekućinom namoči bezne krpice, (krpice neka su 1 dm. duge, a 5 cm. široke). Najbolje su krpe od prostoga beza, jer je fini bez pretanak, pak se takove krpe ne napoje dovoljno salitrom. Kad su krpe već dobro namočene salitrom, treba ih sušiti u hladu, a ni pošto na suncu. Jednom takovom krpicom možeš svakog pčelca omamiti. Krpica se jednostavno metne pod košnicu, pa zapali, a dim, koji se iz zapaljene krpice razvija, omami pčelu.

Pavao: Tako je neki dan omamljivao jednog pčelca naš šumar, pa on veli, da mu je skoro sva pčela ostala mrtva, a ja bogme ne bi rad, da se i kod mene to dogodi.

Petar: Sigurno je predugo ostavio košnicu zaklopitu nad dimom, pa se je tako pčela utušila. Kad se pčelac omamljuje, treba prislonuti uho na košnicu; s prvine pčele jako zuje, a kašnje sve slabije, dok ih napokon i ne čuješ zujati, a tada moraš odmah nadignuti košnicu, da uđe svjež zrak do pčele. Tako omamljena pčela podići će se sva za 10—15 časova, za to moraš odmah pronaći maticu i odstraniti ju. Kad si maticu našao i odstranio, poškropi omamljenu pčelu mlakom medicom i odmah ju stresu k'onomu pčelcu, kojeg ojačati kaniš. Za veću sigurnost, da se pčele međusobno ne pokolju, dobro je prije spajanja jedne i druge malo poštrcati sa razvodnjenom žestom od metvice (Melisengeist). Sada dakle znaš što imaš činiti, da ojačaš ona dva slaba pčelca, samo slušaj, da ti još nešto kažem: Kad budeš dodavao omamljenu pčelu onomu pčelcu, koji nema matice, ne moraš odstranjivati matice od omamljenog pčelca, nego svu pčelu zajedno sa maticom stresu k'onomu bezmatku.

Pavao: Dobro Petre, učiniti ću, kako mi reče i

to sve još prije poldana, a popodne ću ih sve redom uzimljivat, samo mi reci, što je bolje, ostaviti prozore i preko zime na saću, ili ih povaditi, pa čim drugim zamijeniti?

Petar: Ako uzimiš pčelce sa prozorima na saću, popljesniviti će ovo saće do prozora, jer se zimi nahvata na staklu vlaga. Za to ćeš bolje učiniti, ako sve prozore povadiš, a na mjesto njih stavi na zadnje okvirce slamne hasure. Ne imaš li slamnatih hasura, pokri zadnje okvirce čvrstim papirom ili ljepenkom, a na ovu pričvrsti prozor. Najbolje i najpraktičnije su za taj posao čvrste slamnate hasure, koje su barem 2—3 cm. debele. Sve pukotine i prolaze u okolo hasure dobro zaćepi mahovinom, a ako je pčelac uzimljen u takozvanom plodištu (dolnji prostor uzor-džirzonke), tada ne zaboravi gornji prostor (medište) utrpati slamom, mahovinom ili kojim drugim lošim vodićem topline. Uzimiš li kojeg pčelca i u gornjem prostoru, a ti utrpaj pod krov slamu ili mahovinu. Ovako uzimljeni pčelci, ako samo imadu dosta hrane, moraju dobro prezimiti, pa ma kako ciča zima bila.

Pavao: Evala ti Petre, sve ću učiniti po tvom naputku, samo mi još molim te reci, kako ću uzimiti pčelu u običnim košnicama (pletarama). Imam četiri takove, a pčelci su u njima dobri i jaki, jedino se bojim, da ih nebi opet miševi napastovali. Taj ti se vrag uvuče na leto i cijele zime uznemiruje pčelu. Prošle mi je zime jedan jaki pčelac uslijed tih gadova sasvim propao.

Petar: Tvoje obične košnice stoje sve na širokoj daski u pčelinjaku, a ti svaku obloži u naokolo pepelom, a na leto postavi sa dolnje strane jedan ili dva čička, pa budi siguran, da ti miš neće na to leto u košnicu. Da bude pčelcu što toplije pokrij svaku košnicu kaptarom, ili drugom praznom košnicom. Ako pokriješ košnice drugom praznom košnicom, moraš leto i na prazno košnici obložiti čičkom ili ga čim drugim zatvoriti, jer će se inače i na to leto uvući miš, a zaklonjen tako od zime, on će progodati dolnju košnicu i ugnjezditi se pčelcu baš viš glave. U ostalom nastoj, da se tih nepozvanih gostova lišiš, pak postavi dobre stupice.

Pavao: Hvala ti Petre i na tom; sad idem, da najprije, dok je još toplo, pomognem onim slabijima u džirzonkama, a popodne ću ih sve po redu uzimiti. Zdravo dakle Petre, pa do skorog vidova.

Priposlano.*)

Velecijenjeni gospodine uredniče!

U «Varaždinskom Viestniku» od 25. kolovoza t. g. pod člankom »Narodno gospodarstvo«, nalazi se kritika moga predavanja o praktičnom racionalnom pčelarstvu, koje sam držao

*) Za sadržaj članaka pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

u Varaždinu dne 13. kolovoza t. g. — radi koje Vas molim izvolite uvrstiti u Vaš list slijedeće retke:

Meni je vrlo drago, da me se prvi sjetio g. Jerman, da kritikuje mene i moje košnice. Hvala mu za onih par redaka hvalospjeva, ali neka bude uvjeren, volio bi ipak čuti istota-

kvoga šta od pčelara, koji se je pokazao na polju teoretičkom i praktičkom, dočim g. J. je za mene zvijezda nepoznata, od koje do sada nisam ništa čuo, a i kritika je sama puna protuslovja i velike nelogičnosti. — To bi bio u kratko odgovor g. J., ali volim, da se malko dulje s njime pozabavam.

U daljnim recima mi predbacuje, da ništa ne čitam, da čitam samo: »Hrvatsku pčelu«, a druga knjiga da mi je sam pčelac. Tako da sam ocjekao o literaturi pčelarskoj. I napokon mi preporučuje, da proučim pčelara Živanovića.

Tuj se je g. J. malko prenaglio, da takav sud o meni javno iskazuje. Neka bude uvjeren, da danas ima malo kolega, koji se ne bi čitanjem bavili, jer se danas neda bez čitanja živjeti. Pa na koji način bi se i ja usudio stupiti u javnost na polju pčelarskom, da ne bi bio proučio bar većinu sistema džirzonaka? Otkle sam se i naučio pčelariti, nego iz knjiga i iz praktičnog neprestanog rada? U preparandiji borme se je o tome slabo podučavalo, pošto nismo imali uzorčelinjaka, a i ovdje u mojoj okolini na daleko i široko nije bilo nikakvog uzorčelinjaka, dok nisam ja kao povjerenik podučio narod o pčelarstvu. Danas ih imade već mnogo. — Nije bilo dakle druge, nego uči sam.

Nasuprot pako bi ja mogao dokazati g. Jermanu, da on nije pročitao pravo ni »Hrv. pčele«, pošto on meni preporuča, da proučim pčelarenje prof. Živanovića. Ne temelje li se moje košnice na Živanovićevoj amerikanki? — Ta veličina ramica je ista i leže sječimice, kao i u Živanovićevoj i otvaraju se ozgora. Nije li bio Živanović prije par godina glavni suradnik »Hrv. pčele«? — I ja njegovih koševa imadem do 30 komada napunjenih. Nisam li ja dobro proučio pčelarenje prof. Živanovića, onda ne znam, tko ga je?! —

Napokon bi mogao g. Jermanu doviknuti i to, da on nije pravo proučio pčelarenje prof. Živanovića, pošto nije razumio, kada sam tumačio umjetno rojenje točno po Živanovićevom naputku, koje sam prokušao sa podravskim pčelarima i skroz valjanim pronašao, jerbo je najnaprednije od svijuh . . .

Izvoli se samo, dragi brate Jermane, obratiti na veleč. g. župnika Kovačića u Kuzmincu, kako starac i umjetan roj lijepo uspijeva u njegovom vrtu, kojeg sam izveo na učiteljskoj skupštini kotara ludbreškoga dne 31. svibnja t. g. pred stotinu slušatelja raznih stališa. A kada bi ti valjano znao Živanovićevu pčelarenje, ne bi me bio po dva puta pitao za umjetno rojenje i bilježio si. — Što još više — opažam iz čitave kritike Tvoje, da Ti duh nije bio sasvim prisutan kod mog predavanja, jerbo o literaturi kakvoj pčelarskoj nije bilo ni govora. Plan hrv. pčelar. društva u Zagrebu i u Osijeku ne dopušta ni o kakvoj opširnoj i velikoj teoriji, a kamo li o literaturi još te. Sav rad povjerenika ima se kretati lih samo oko praktičnog racionalnog rada pčelarskog. Vidi planove u »Hrv. pčele«!

Da mi je prva knjiga bila »Hrvatska pčela« i da mi je

ona kriva, što sam ja danas upravo strastven pčelar, to je istina. Što preporučam svagdje slušaocima svojim »Hrvatsku pčelu« i to je istina, jer drugoga lista mi danas nemamo te struke jednakog. Ta ona je do danas već sve u glavnome kroz 20 godina kako izlazi, iznijela na vidik ne samo domaće, nego i strane pčelare, pa i još danas donša. Nikada im ipak neću preporučiti nikakvih njemačkih knjiga te struke, jerbo su većina njih pretjerane i neizvedive, te podnipošto za naš narod nisu, koji se najviše poljodjelstvom bavi i želi koristi imati od pčelarstva. One su samo za ljude bogate i bez zanimanja . . . Žaliti je samo to, što je »Hrvatska pčela« za pojedinca seljaka preskupa, pošto sveudilj za ovaki list ima još i danas premalo pretplatnika.

Dalje navađa g. J., da sam pravio krupne giksere. — Na ovo ne mogu za sada ništa odgovoriti, jerbo ih ne znam, nego molim g. Jermana, da mi sve giksere, krupne i sitne, točno navede; neću li ih biti sposoban ja opravdati, zamoliti ću stare i ovogod. moje slušatelje diljem Podravine. Ne budu li je ni oni sposobni, tada polažem svoju povjereničku čast i preporučiti ću na svaki način g. Jermana za daljnjeg povjerenika. Sramota bi bila za hrvatsko pčelar. društvo u Zagrebu, da ima povjerenika nakićenog sa gikseri. Ujedno sam uvjeren, da te giksere neće biti teško g. Jermanu navesti, pošto sam mu isti dan predao glavni nacrt svojih svih ovogod. predavanja — i sve što sam govorio, — praktički sam izvađao i opet samo ono, što je prokušano već u pčelarskom svijetu, te valjanim pronađeno.

G. J. još navađa, da ja mislim za svoju košnicu »hors concours«. Ovime opet samo potvrđuje, da ne čita »Hrv. pčele« (str. 41. zadnji redci od god. 1889, odgovaraju mu na to.)

A da ne odgovara zahtjevima današnjega pčelarstva — molim dokaze, pa ću je skupa sa gikseri opravdati i navesti mnijenje drugih pčelara, koji su ju prokušali, što mi pišu o njoj, dočim g. J. ju je istom prvi puta tada vidio! — Ovakvoga samo šta kazati, a ništa ne navesti, ne vrijedi danas za obraženi svijet.

Moja pako košnica, Bože dao, da bi postala »Seljačka džirzonka«, jer je tih slušatelja do sada bilo najviše, izim par svećenika, učitelja i obć. činovnika. I ja više danas ne poznam pčelara, koji bi pčelario i novac ulagao u pčelarstvo, a ne bi želio, da mu se isto s dobitkom naplati, pa i valjda g. Jerman drugo ne želi!?

O daljnjem određenju moje košnice danas ne odgovaram već preporučam opet g. Jermanu »Hrvatsku pčelu«; neka još jednom pročita članak na str. 38. do 42. t. g., pa će znati njezino određenje . . . — da je namijenjena hrvatskome narodu. Imam i ja nekoliko divnih predmeta iz Njemačke i Česke, za pol cijene predati ću ih dragovoljno g. Jermanu. Ovoliko za sada.

U Imbriovcu, 9. rujna 1900.

Mijo pl. Kos,

povjerenik hrv. pčelar. društva u Zagrebu

Razne vijesti.

Glavna skupština. Pčelarsko društvo u Vukovaru obdržavalo je dne 28. listopada 1900. u 4 sata popodne svoju godišnju glavnu skupštinu slijedećim raspravnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika glavne skupštine od g. 1899. 3. Izvješće tajnika o društvenom radu u god. 1900. 4. Izvještaj blagajnika o stanju društvene blagajne i imovine. 5. Izvještaj o društvenom pčelinjaku. 6. Izbor dvaju revizora za pregledanje

društvenih računa. 7. Izbor dvaju podpisatelja zapisnika glavne skupštine. 8. Mogući predlozi.

Dobra pčelarska godina. Kod nas i u Srijemu jadikuju pčelari, da tako zle godine, kao što je ova, nisu skoro doživjeli, a piše nam marni pčelar Ivan Bubašnj iz Kraljevice (Hrvatsko primorje), da je on ovom godinom veoma zadovoljan. Od 10 napučenih džirzonaka izvrcao je on proljećem 60 kgr., a pod jesen, za cvatnje

vrijesa, 250 kgr., ele izvadio je svega ukupno 310 kgr. krasnoga meda. Kako nam nadalje javlja, uzimiti će on ove godine ukupno 27 pčelaca i to 14 u džirzonkama, a 13 u običnim pletarama. Mi se tomu uspješnom radu našega poduzetnoga Primorca od srca radujemo, a podjednako je to i jasnim dokazom, da i u kršnom Primorju može biti krasne privrede racionalnim pčelarenjem, samo treba ustrajne volje i malo vještine. Nadajmo se, da će se za primjerom našega vijernoga učenika Bubnja povesti i mnogi drugi primorski Hrvati, pa im neće trebati ni pomišljati na tužnu privredu u Americi.

(Mazalo za umjetno saće.) Kod pravljenja umjetnog saća rabio sam za namazivanje preše sve do ove godine slijedeću smjesu: 1 dio meda, 2 dijela vode i 3 dijela čistog špirita. Sa ovakovom smjesom od 1 1/2 dl. meda, 1 dl. vode i 1 1/2 dl. špirita mogao sam napraviti preko 2 kgr. umjetnog saća. Kad sam imao čistog špirita, išao mi je posao dobro od ruke; nu kad sam morao kupiti u našem seoskom dućanu lošeg špirita, onda sam imao kubure, jer mi se je saće lijepilo za prešu. Slučajno saznadoh, kako neki pčelar mjesto špirita upotrebljuje mlijeko za namazivanje preše za umjetno saće. Pošto nijesam znao kakvo mlijeko i u kojem ga razmjeru uzima dotični pčelar mjesto špirita, pokušao sam ja sastaviti tu smjesu, pa mi je posao na moje iznenađenje pošao jako dobro za rukom, tako, da je bilo pravo veselje praviti umjetno saće sa tom smjesom. Ja sam uzeo isti razmjer meda i vode, kako je gori opisan, a mjesto špirita uzeo sam istu količinu mlijeka, koje mora biti prokuhano i hladno, ali bez vrhnja. Nakon više radnja ove godine osvjedočio sam se, da je ta smjesa za namazivanje preše sa mlijekom mnogo sigurnija i bolja, nego li ona sa špiritom. Saće se nije lijepilo za prešu i kad je slabije bila namazana; dočim se to sa špiritom znade češće dogoditi, osobito kad se na vrućem ljetnom danu pravi saće, a naročito onda, kad nije špirit posve čist. Uzme li se još u obzir, da 1 1/2 dl. čistog špirita stoji 30 fil., a ista količina mlijeka niti 3 fil., onda će svaki pčelar već i s tog gledišta pokušati rabiti ovu smjesu sa mlijekom. Saće se poslije pravljenja mora prostrti na papir, da se prosuši, a to se radi i kad se sa špiritom pravi. Dakle pčelari, koji nijeste još znali za ovo, pokušajte!

(Uživanje meda.) Kako da med jedemo, opisuju jedne pčelarske novine ovako: Med se mora uzimati u usta u malim porcijama te se mora prije dobro sa slinom pomiješati i onda istom progutati. Samo dobro

slinom pomiješana jela podražuju želudac na pravilnu probavu hranivih sokova. Dobro sažvakano, pola probavljeno, vrijedi i za uživanje meda.

(Smola iz košnice lijek proti reumatizmu i kurjim očima.) Jedan pčelar patio više godina od reumatizma i kurjih očiju, pa je na sebi, a i na drugim osobama sa uspjehom rabio smolu iz košnice. Smola se sakupi te se u toplim rukama gnječi i mijesi sve dotle, dok se ne napravi valjkast stapić, koji se tad do porabe spravi. Kad se hoće rabiti, onda se uzme takav štapić smole te se opet u prstima tako dugo gnječi i mijesi, dok se u toliko razgrije i omekša, da se može poput flaštera razmazati na krpicu, koja se prilijepi na bolesno mjesto. Pod tim flašterom ne stane u brzo reumatizma. Koža ostane iza tog flaštera samo neznatno rumena i malo svrbi, ali toga brzo ne stane, — Ako se takog flaštera namaže na malu krpicu i prilijepi na kurje oko, odmah će ublažiti bol, a za nekoliko dana će ga posve ne stati. — Lijekarija nije skupa, pa ju treba oprobati.

Svima pčelarima, koji se bave naprednim pčelarenjem! *Ovoga proljeća naručio sam vrcalo sa 12 for. od posnatoga i vrloga pčelara kovača u Hrtkovcima g. Vilima Hajdu-a. Ovim priznajem javno, da sam sa narudžbom bio vrlo zadovoljan, te rečenoga majstora svakomu, koji se želi opskrbiti jeftinom i solidnom robom, rado preporučujem, tim više jer je to domaće poduzeće.*

Sikirovci, 7. listopada 1900.

Nikola Cuvaj,
učitelj i pčelar.

Oglas.

Tko se zanima
racionalnim pčelarstvom
neka naruči kod tvrtke

JOSIP PROKOP

Friedland u Českoj

(Prije: Prokop & Schulz)

novi cijenik, koji se izdaje u tri jezika: česki, njemački i mađarski, a razaslije se besplatno i franko. U cijeniku su navedene sve poznate novosti: **umjetno saće**, **razni sistemi džirzonaka**, najnovija **parna preša** za vosak i sve ostalo pčelarsko oruđe.

Ista tvrtka preuzimlje vosak i staru voštinu u svakoj množini, a prima se također i u zamjenu za umjetno saće.

Brzjavna adresa: Prokop, Friedland, Böhmen.

Radi tehničkih neprilika u štampariji zaostali smo izdanjem ovoga broja. Uredništvo.